

סח:

המוכר את הבית פרק רביעי בבא בתרא

מסורת הש"ס

עין משפט
נר מצוה

(א) וי"ג (ה"ה) (ב) וי"ג (ה"ה)
(ג) וי"ג (ה"ה) (ד) וי"ג (ה"ה)

תורה אור השלם

1. הנהגת קטן על פני ארץ
רשלה מים על פני חרבות:
איו"ה י

הנהגות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אלא וי"ג
וקממיה ליה רש"י וי"ג
דמוזנן (וכפ"כ) וי"ג
דמוזנן (וכפ"כ) וי"ג
ל"ה וי"ג (ד"ה מדי אר"ה)
ס"י דממיה וליעולם כפ"כ
ותיבת אלא נחמך:

לענין רש"י

טור"ק [טור"ק]
אשכנזי
טור"ק [טור"ק]
נזק ושל ע"ז.

אלא למאן דאמר בר מהווייתא אכור תנא
דברי ח"ק דח"ק אכור גיטוייתא מוזנני אכל כלבא לא מוזנני
וקממיה ליה רש"י דרש"י בר מהווייתא נמי מוזנן בתמיה הכי הוה ליה
למיתני רש"י אומר המוכר את העיר מכר את הבית ואת הסנטר
אכל מדנקט סנטר לחוד מכלל
דשמייתו לרצון דכסנדר לחוד
אמרי אינו מכור ואתא אינו למימר
דמוזנן ונכ"כ כיון דשליחן
גיטוייתא כבאני הוא דלמור רבן
לא מוזנני ואתא אינו למימר
דמוזנני: ה"ג חא שמע ר' יהודה
אומר סנטר אינו מכור אנקולמוס
מכור. דהא לקמן מפרינן לה ואמרי
סנטר מכור אנקולמוס אינו מכור וכן
הא שניה בתוספת (פ"ג ה"ה) דמפרינן
לה כסמון. ואית דגרסי הכא
בתרייהו אינו מכור ולקמן לא גרסי
איפוך אלא הכי גרסינן אימא רבי
יהודה אומר סנטר מכור אנקולמוס
אינו מכור: אנקולמוס. הוא סופר
המלך לנכחי מספר השדות והבית
והאנשים לתת מס על כל אחד לשר
העיר: מידי אירא כו'. אלא כוונתו
(וכן אלא לעולם סנטר היינו כבאני: ונמי
מליס אמרס הכי. דסנטר דרבי
יהודה היינו כבאני: וספיקי ספא.
דהך ברייתא דפיקי כבאני לא
מוזנני דמשמע הא כבאני מוזנני
והכי קמי רשא סנטר אינו מכור
כלומר כבאני לא מוזנני א"כ קשיא
רשא לסיפא: שיריה. ואית גרס
שיריה. ולקמן מוקמינן לה כדנניח קאליה
כפרים הקמוצים לה: ולא הפורשים.
יערים כדכתיב חרש מלל ביחזקאל
(נל). ציער (דכרס) עין מתרגמין כחורשא:
המוקצים לה. הסמוכין לעיר
ופתוחין לה ולקמן מוקמינן לה כשאין
פתוחין לעיר ומתרחין המוקצים ממנה.
המוקצים ממוזנני: ה"ג בתוספתא (א) ולא
ביכרין של חיה ושל עופות ושל דגים.
ולקמיה מוקמינן לה כדנניח קאליה
לכר: ביולי פסקי כבאני. החיות
בקעה הגדולה הסמוכה לעיר אלא
שמופלטת ממנה קת שיש הפסק זוגמא
בינתיים שיריה לשון שיריה הוא:
פסקי כבאני הוא דלא מוזנני. שרי
רחוקין ומופלגים מן העיר הא כבאני עמלן הסמוכין לעיר מוזנני: ה"ג אפוך ר' יהודה אומר סנטר מכור אנקולמוס אינו מכור. ולעולם
סנטר כבאני והיינו דקאמר סנטר מכור דהיינו כבאני אכל שיריה דהיינו פסקי כבאני לא מוזנני. והשחא סנידא ליה לר' יהודה כסנדר
כרש"י. והיינו דקפרינן ונמי מליס אמרס ר' יהודה כרש"י סנידא ליה הקמין כסיפא דמילתיה דר' יהודה ואם אמר לו כל מה שנכנס
הי כולן מוכרין בין כך ובין כך לא מכר לא את שיריה ולא את נכסיה ואילו כו': ומשני סכר ליה כוונתיה כדאמר ופליג עליה
כדא. ר' יהודה כסנדר סכר לה כרש"י ונכנסתיה פליג עליה: הכי נמי מסתברא לא גרסינן כדלה סוגיא: ה"ג ולא ביכרין של
חיה ועופות ודגים. כעין אמר מר: ורמינניה כו'. דהך ברייתא גרסינן הרי אלו נמכרין עמה: הכי גרסינן הרי אלו חלק אחד בים
וחלק אחד ביבשה ויכרין של חיה ועופות ודגים הרי אלו נמכרין עמה. וחלק אחד בים נמי אפ"ר דכיון דקמיה רשא היו לה
נכסין אין נמכרות עמה משמע נכסיה הוא דלא מוזנני דמופלגין מן העיר ואינם מאותה העיר משם שריש שם אחר ים אלא אם
יש לעיר חלק אחד בים ונקרא כשם העיר נמכר עמה דהא עיר אחת היא בין הכל. א"כ חלק אחד ביבשה כמו שאר העיר אלא
שמופלט מן העיר ומיהו על שם העיר נקרא: דנניח קאליה לגא. פתחתן לגד העיר נמכרין עמה אלא הך קמיתא דנניח קאליה
לכר: וספיקי. דהך קמיתא ולא את החורשין המוקצים לה דמשמע דנניח קאליה לגא ואפ"ר הכי לא מכר: אימא המוקצים בימנה.
ופתוחין לה: האכניס שכן ללכר. בגמרא אפ"ר. ואף על גב דמשמיחן המטלטלין הן כיון דקמיה להאי משמיחן ואין מוזנני
ואותה מלח: שדה לעולם כמחוכר חשיב לה: את הקנים שכן ללכר. בגמרא [שם] מפרש. וממילא שמעין דהמוכר את השדה
מכר את הכרם שכל אילנות בכלל שדה אחד גפנים ואחד כל האילן חוץ מחורב המורכב וסדן השקמה כדמוכר בתמיתין ובגמרא
דאמר' בגמרא (ט): אי אית ליה גופני לכר מגופני כלומר אדם שאומר לחבירו שדה אני מוכר לך חוץ מן האילנות יש בו גפנים חוץ מן הגפנים
אמר לו מכלל דאילו שחא היו מוכרין בכלל שדה: חילת הקנים. טור"ק בלע"ז קנים הרבה גדלים בקלם אחד: שהיא פסוקה. נטילה לגבי שדה:
שומירה. סוכת נוראים (ט): שאינה עשויה כעץ. טומה בעיט: ואם החורב שאינו מורכב. דהיינו בנחרותו אכל כשמוקץ ומתגבר מריבין
אוחו ויש לו שם בפני עצמו ולא נטיל לגבי שדה אלא כל שאר אילנות בכלל שדה: כחולת השקמה. בנחרותה קודם שנחבכו ענפיה אכל כשמוקץ
וגדל הרבה קוללן הענפים ונאחז אחרים בתקומן ונקרא סדן השקמה ערוב"ה בלע"ז: לא את חילת הקנים כו'. שכל אלו חשובין שדה בפני
עצמן והרי הוא כמו שמוכר לחבירו שמי שדות ויש לו שדה אחת בתוך השמים ואם אמר לו שמי השדות וכל מה שנמוכר אני מוכר לך דאין
שדה השלשית שצניחן מכור אף כן שדה אחת מכר לו ולא שמי שדות וחילת קנים ומרוב המורכב וסדן השקמה חשובין שדה עצמן: עמלן
גמ'

הכי גרס רבינו חננאל וכן בתוספתא (פ"ג) חא שמע רבי יהודה אומר
סנטר מכור אנקולמוס אינו מכור מאי לאו מדאנקולמוס
גברא סנטר נמי גברא הא כדאיתא והא כדאיתא ה"ג מסתברא
דקמיה סיפא כו' מאי ביולי פסקי כבאני פסקי כבאני הוא דלא מוזנני
אכל כבאני עמלן מוזנני פירוש
ומדאמר אכל לא את שיריה דהיינו
פסקי כבאני מכלל דאפ"ר לעיל
כבאני וקאמר מי סנדר רבי יהודה
כר"ש סנידא ליה וקאי כוונתיה והא
לא מליס אמרס הכי דהא פליג עליה
בנכסיה והוא הדין דפליג עליה
כסנדר אלא סנטר דרש"י בר
מהווייתא וקשיא למ"ד כבאני והא
לא תקשי למ"ד בר מהווייתא וא"כ
מרי גווי סנטר נינהו דסנטר
דרש"י גברא הוא ודרכי יהודה
כבאני דכלאו הכי לריבין אנו למר
דמרי גווי סנטר נינהו כדאמרין
ובתורה כבאני (דף פ"ג) אפ"ר לא
כמנ לה אלא לשם סנטר שנעיר
הרי זו מוגרשת ונכרשית רבה
(פ"ג) אמרסית לסנדר (ויקרא)
לענין: חורשין. יענין:
המוקצים לעיר. כלומר שכן
פתוחין לעיר וקצוצין סכר
בני העיר לרצון: פסקי
כבאני. קטנה כסמיתא
סדן בהמות: הא בני. שחא:
גדולות מוזנני ואי אמרס
דסנדר היינו בני המוזנני
א"כ קשיא לר' יהודה דאמר
ברייתא דברייתא סנטר אינו
מכור: לעולם סנטר כבאני
ומוזנן וקאמר קשיא לך
רשא. איפוך רשא ר'
יהודה אומר סנטר מכור
דהיינו כר' שמעון דאמר
מכר את העיר מכר את
הסנטר. והא ר' יהודה
כרוב"ה מ"ל. ברייתא וכו'
סמיתא דרבי קמי. ר'
יהודה לא את שיריה ולא
את נכסיה ונמי המוכר
את העיר לא מכר את
נכסיה והיינו רבנן ור'
יהודה נמי הכי קאמר.
ומשני ר' יהודה סכר לה
כוונתיה דרש"י כחורשין
מורכב. ופליג עליה כחורשין
דלא מכר את נכסיה משום
דלא שייך לעיר חורשין:
היינו. כפרים אין נמכרות.
עמה עם העיר: חלק אחד
ביום. מצד זה של עיר:
וחלק אחד ביבשה מאידך
צד של עיר. הא דנניח
קאליה לגא. בבין פתוחין
לעיר ופתוחין לעיר נמכרין
עמה רש"י עם העיר.
אבל אם פתוחין לכל חוץ
לעיר אין נמכרין עמה: והא
קמי ולא חורשין המוקצים
לה אין נמכרין עמה.
אלא אמר אפ"ר דנניח קאליה
לעיר אין נמכרין. ומשני
אימא המוקצים הימנה דלאו
פתוחין לה משום הכי אין
נמכרין הא אי הוי מוקצים
לה נמכרין: שהם לצרכיה
מפר' בגמ' "ש" ואת
חורשין הקנים שהם פתוחין
שחא יש בסוף השדה חורשין
הקנים. וכן קנים הרורקין
שעלין הרבה כגון אחר.
ואותו מקצת הוא פתוח
מבית ודורע רובע בק אנו
חשובים ולא אמרי' דשיריהו
אלא נמכר עמה: ואת
השומירה. בית קטן כשנשדה
שיריה בשם השומירה: ואת
החורב שאינו מורכב. בו
ענין מקצת הוא חשבת
נמכר עמה: ואת בחולות
השקמה. היינו ארץ שיריהו
לא קצו נטילן התחתונים
שישבהו וינלי לעורר קוזה
להיות סדן גדול לא חשבת
ונמכר עמה:

בנותיה ואילו רש"י האמר מכר את העיר מכר בנותיה דתניא המוכר
את העיר לא מכר את בנותיה רש"י אומר המוכר את העיר מכר בנותיה
רבי יהודה סבר ליה כוונתיה בחדא ופליג עליה בחדא: ולא ביכרין של
חיה ושל עופות ושל דגים: ורמינניה היו לה בנות אין נמכרות עמה יהיה
לה חלק אחד בים וחלק אחד ביבשה ביכרין של חיה ושל עופות ושל דגים
הרי אלו נמכרים עמה לא קשיא יהא דנניח קאליה לנו והא דנניח קאליה
לכר והא קא תני ולא את חורשין המוקצים לה אימא "המוקצים הימנה:
מתני' "המוכר את השדה מכר את האבנים שהם לצרכיה ואת הקנים
שבכרם שהם לצרכיה ואת החבואה שהיא מחוברת לקרקע ואת חיצת
הקנים שהיא פחותה מבית רובע ואת השומירה שאינה עשויה כבטיט ואת
החרוב שאינו מורכב ואת בתולת השקמה אבל לא מכר לא את האבנים
שאין לצרכיה ולא את הקנים שבכרם שאין לצרכיה ולא את החבואה שהיא
חלושה מן הקרקע בזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה הרי כולן מוכרין
בין כך ובין כך לא מכר לא את חיצת הקנים שהיא בית רובע ולא את
השומירה שהיא עשויה כבטיט ולא את החרוב המורכב ולא את סדן השקמה:
גמ'

הכי גרס רבינו חננאל וכן בתוספתא (פ"ג) חא שמע רבי יהודה אומר
סנטר מכור אנקולמוס אינו מכור מאי לאו מדאנקולמוס
גברא סנטר נמי גברא הא כדאיתא והא כדאיתא ה"ג מסתברא
דקמיה סיפא כו' מאי ביולי פסקי כבאני פסקי כבאני הוא דלא מוזנני
אכל כבאני עמלן מוזנני פירוש
ומדאמר אכל לא את שיריה דהיינו
פסקי כבאני מכלל דאפ"ר לעיל
כבאני וקאמר מי סנדר רבי יהודה
כר"ש סנידא ליה וקאי כוונתיה והא
לא מליס אמרס הכי דהא פליג עליה
בנכסיה והוא הדין דפליג עליה
כסנדר אלא סנטר דרש"י בר
מהווייתא וקשיא למ"ד כבאני והא
לא תקשי למ"ד בר מהווייתא וא"כ
מרי גווי סנטר נינהו דסנטר
דרש"י גברא הוא ודרכי יהודה
כבאני דכלאו הכי לריבין אנו למר
דמרי גווי סנטר נינהו כדאמרין
ובתורה כבאני (דף פ"ג) אפ"ר לא
כמנ לה אלא לשם סנטר שנעיר
הרי זו מוגרשת ונכרשית רבה
(פ"ג) אמרסית לסנדר (ויקרא)
לענין: חורשין. יענין:
המוקצים לעיר. כלומר שכן
פתוחין לעיר וקצוצין סכר
בני העיר לרצון: פסקי
כבאני. קטנה כסמיתא
סדן בהמות: הא בני. שחא:
גדולות מוזנני ואי אמרס
דסנדר היינו בני המוזנני
א"כ קשיא לר' יהודה דאמר
ברייתא דברייתא סנטר אינו
מכור: לעולם סנטר כבאני
ומוזנן וקאמר קשיא לך
רשא. איפוך רשא ר'
יהודה אומר סנטר מכור
דהיינו כר' שמעון דאמר
מכר את העיר מכר את
הסנטר. והא ר' יהודה
כרוב"ה מ"ל. ברייתא וכו'
סמיתא דרבי קמי. ר'
יהודה לא את שיריה ולא
את נכסיה ונמי המוכר
את העיר לא מכר את
נכסיה והיינו רבנן ור'
יהודה נמי הכי קאמר.
ומשני ר' יהודה סכר לה
כוונתיה דרש"י כחורשין
מורכב. ופליג עליה כחורשין
דלא מכר את נכסיה משום
דלא שייך לעיר חורשין:
היינו. כפרים אין נמכרות.
עמה עם העיר: חלק אחד
ביום. מצד זה של עיר:
וחלק אחד ביבשה מאידך
צד של עיר. הא דנניח
קאליה לגא. בבין פתוחין
לעיר ופתוחין לעיר נמכרין
עמה רש"י עם העיר.
אבל אם פתוחין לכל חוץ
לעיר אין נמכרין עמה: והא
קמי ולא חורשין המוקצים
לה אין נמכרין עמה.
אלא אמר אפ"ר דנניח קאליה
לעיר אין נמכרין. ומשני
אימא המוקצים הימנה דלאו
פתוחין לה משום הכי אין
נמכרין הא אי הוי מוקצים
לה נמכרין: שהם לצרכיה
מפר' בגמ' "ש" ואת
חורשין הקנים שהם פתוחין
שחא יש בסוף השדה חורשין
הקנים. וכן קנים הרורקין
שעלין הרבה כגון אחר.
ואותו מקצת הוא פתוח
מבית ודורע רובע בק אנו
חשובים ולא אמרי' דשיריהו
אלא נמכר עמה: ואת
השומירה. בית קטן כשנשדה
שיריה בשם השומירה: ואת
החורב שאינו מורכב. בו
ענין מקצת הוא חשבת
נמכר עמה: ואת בחולות
השקמה. היינו ארץ שיריהו
לא קצו נטילן התחתונים
שישבהו וינלי לעורר קוזה
להיות סדן גדול לא חשבת
ונמכר עמה:

